

Udruženje "Zaboravljena djeca rata"

Grbavička 32, 71000 Sarajevo

Tel: +387 62 549 374

zaboravljenadjecarata@outlook.com

www.zdr.org.ba

INCIJATIVA „IME JEDNOG RODITELJA“

Osnovna potreba za uspješnom realizacijom inicijative „**Ime jednog roditelja**“ javlja se zbog diskriminacije koju prolaze djeca rođena zbog rata, ali i umanjivanjem uloge majke u zakonodavnom sistemu BiH. Činjenica je da **institucije u BiH stavljaju primat na ime oca bez mogućnosti opcionalnog izbora svjedoči diskriminaciji** kojoj su izložene naši članovi Udruženja i djece rođene zbog rata generalno u BiH. Većina naših članova i djece rođene kao posljedica silovanja generalno u BiH ne zna ime oca zbog same činjenice da su njihove majke preživjele silovanje ili višestruka silovanje tokom rata nakon čega su kao posljedicu takvog zločina na svijet donijele djecu.

Dodatna motivacija za realizaciju ovakvog projekta jeste i sama činjenica da su preživjele u Bosni i Hercegovini još uvijek izložene različitim oblicima diskriminacija. **Inicijativa „Ime jednog roditelja“** je nastala kao rezultat dugogodišnje diskriminacije i ignorisanje jednoroditeljskih porodica kroz administrativu politiku.

Većina dokumenata koji se popunjavaju u institucijama (npr: školama, fakultetima, zdravstvu, općinama i sl.) u kojim se zahtjeva identitet osobe institucije proizvoljno zahtjevaju se da se doda „ime oca“, umjesto „ime jednog od roditelja i/ili staratelja/ke“.

Zbog problema sa kojima se suočavaju djeca rođena zbog rata, uvijek smo dužni objašnjavati zašto tu rubriku ostavljamo praznu, što dodatno retraumatizira djecu rođenu zbog rata i svakako prelazi granice privatnosti koja je zagarantovana svakom pojedincu. Pored privatnosti, pravo na izbor kroz administrativne prakse je aposlutno ugroženo. Pravo na izbor i privatnost zagarantovani su svakom pojedincu kroz Opću deklaraciju o ljudskim pravima i Evropskom Konvencijom za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda, a samim tim i Ustavom BiH, odnosno ustavom Federacije BiH. Gore navedena ljudska prava, neutemeljenom osnovom su bila i još uvijek jesu svakodnevno narušavana kada su u pitanju djeca rođena iz ratnog seksualnog nasilja.

U skladu sa ustavom država BiH i entitet FBiH su dužni osiguravati uslove i preduzimati sve potrebne mjere za dosljedno poštivanje i zaštitu ljudskih prava i sloboda.

Ono što je interesantno naglasiti jeste činjenica da je ovo situacija u kojoj patrijarhalna opresija u kojoj živimo ometa zakon. Ne postoji zakon niti na jednom nivou u BiH koji zahtjeva „ime oca“ kao identifikacijsku stavku bilo kojeg pojedinca u državi.

Zakon o ličnom imenu na nivou FBiH, RS i BD navodi da članom II Ustava BiH regulirana su ljudska prava i osnovne slobode svih njenih građana i građanki. Bosna i Hercegovina i oba entiteta obavezuje se da će osigurati najviši nivo međunarodno priznatih ljudskih prava i osnovnih sloboda što je potvrđeno u Aneksu 6 Opšteg okvirnog sporazuma. Na dalje, navodi se da se lično ime sastoji od imena i prezimena, koje se upisuje u matičnu knjigu rođenih u skladu sa Zakonom o ličnom imenu FBiH služi za identifikaciju i razlikovanje osoba. Ime djetetu sporazumno određuju roditelji, no ukoliko takvog sporazuma nema lično ime određuje nadležni Novo Sarajevo za socijalni rad kao organ starateljstva.

Budimo društvo jednakih vrijednosti, a ne društvo različitih etiketa.

Udruženje "Zaboravljena djeca rata"

Grbavička 32, 71000 Sarajevo

Tel: +387 62 549 374

zaboravljenadjecarata@outlook.com

www.zdr.org.ba

Tokom dosadašnjih pravnih analiza koje je Udruženje uradila, na osnovu Zakona o ličnom imenu možemom adresirati preporuku koja se odnosi na zagovaranje za izmjene i dopune Zakona o ličnim imenima u kojem će lica sa navršenih 18 godina života (mentalno zrela osoba to jeste da ima sposobnost da rasuđuje) imati mogućnost izbora da prilikom upisa u matičnu knjigu rođenih imaju mogućnost izbora rođa roditelja;". Ova preporuka trenutno nije primarni fokus, ali jasno prikazuje da u samom zakonu da ne postoji uporište da javne/privatne/vladine/nevladine institucije traže "ime oca" kao identifikacijsku stavku.

Dalje, ako se osvrnemo na Zakon o zaštiti ličnih podataka posebnu pažnju treba obratiti na Član 3. koji jasno navodi da je **zbirka ličnih podataka** bilo koji sistemski skup ličnih podataka koji su dostupni shodno posebnim kriterijima, bilo da su centralizovani, decentra-lizovani ili razvrstani na funkcionalnom i geografskom osnovu ili postavljeni u skladu sa posebnim kriterijumima koji se odnose na lice i koji omogućavaju nesmetan pristup ličnim podacima u dosijeu. Pored toga, u članu 3. navodi se da **lični podaci** podrazumijevaju bilo koju informaciju koja se odnosi na fizičko lice koje je identifikovano ili može da se utvrdi identitet lica. **Principi obrade ličnih podataka** navedeni u članu 4. Zakona o zaštiti podataka jasno navodi da su službenici obavezni obrađivati lične podatke na pravična i zakonit način. Pored toga, službenici su obavezni da lične podatke koje prikupljaju za posebne, izričite i zakonite svrhe ne obrađuju na bilo koji način koji nije u skladu s tom svrhom pri čemu se Zakonom obvezuju da će obrađivati lične podatke samo u mjeri i obimu koji je neophodan da bi se ispunila određena svrha.

Privatnost kao ljudsko pravo utvrđeno je u nizu međunarodnih dokumenata: u članu 12. Opće deklaracije o ljudskim pravima, te u članu 17. Međunarodnog sporazuma o građanskim i političkim pravima. U europskom kontekstu, nalazimo ga u članu 8.1. Konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda kao "Pravo na poštovanje privatnog i porodičnog života", i članu 7. Konvencije o osnovnim pravima Evropske unije na način da: "Svako ima pravo na poštovanje svojeg privatnog i porodičnog života, doma i komuniciranja." Konvencija o osnovnim ljudskim pravima daje i poseban član koji se odnosi specifično na zaštitu ličnih podataka, koji definira i položaj osobe o kojoj se podaci prikupljaju i glasi: "1. Svako ima pravo na zaštitu ličnih podataka koji se na njega ili nju odnose. 2. Takvi podaci moraju se obrađivati pošteno, u utvrđene svrhe i na osnovu saglasnosti osobe o kojoj je riječ, ili na nekoj drugoj legitimnoj osnovi utvrđenoj zakonom. Svako ima pravo na pristup prikupljenim podacima koji se na njega ili nju odnose i pravo na njihovo ispravljanje."

U slučaju naših članova, nažalost niti jedan od navedenih članova zakona i konvencije se ne primjenjuje u praksi, te se na taj način narušavaju osnovna ljudska prava ovoj kategoriji (pravo na privatnost i pravo na izbor). Pored narušavanja osnovnih ljudskih prava, ovakve procedure itekako utiču na mentalno zdravlje i samoozadovoljstvo životom kod djece rođene zbog rata. Nažalost, gore navedeni zakoni i članovi istih, ne predstavljaju finalni broj zakonski, određenih procedura koje se ne poštuju kada se radi o djeci rođenoj kao posljedica ratnog silovanja.

Budimo društvo jednakih vrijednosti, a ne društvo različitih etiketa.